מכלל דתרווייהו סבירא להו (א) טומאה דחויה היא בצבור לימא מסייע ליה כל הסמיכות שהיו שם קורא [א] עליהן אני תכף לסמיכה שחיטה חוץ מזו שהיתה בשער נקנור שאין מצורע יכול ליכנס לשם עד שמזין עליו מדם חטאתו ומדם אשמו ואי אמרת ביאה במקצת לא שמה ביאה ליעייל ידיה ולסמוך אמר רב יוסף הא מני ר' יוסי ברבי יהודה היא דאמר מרחק צפון וליעבד פישפש אביי ורבא דאמרי תרווייהו [1] הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל (את) כל מלאכת התבנית איכא דאמרי אמר רב יוסף כל הסומך ראשו ורובו מכנים מאי טעמא כל כחו בעינן הלכך לא אפשר מאי קסבר אי קסבר סמיכת אשם מצורע דאורייתא ותכף לסמיכה שחיטה דאורייתא ליעול ולסמוך להדיא [ב] דרחמנא אמר אמר רב אדא בר מתנה גזירה שמא ירבה בפסיעות איכא דאמרי אמר רב אדא בר מתנה סמיכת אשם מצורע דאורייתא ותכף לסמיכה שחיטה לאו דאורייתא מיתיבי וסמך ושחט מה סמיכה בטהורין אף שחיטה בטהורין ואי אמרת לאו דאורייתא בטמאין נמי משכחת לה אלא איפוך סמיכת אשם מצורע לאו דאורייתא ותכף לסמיכה שחיטה דאורייתא

רש"י

[**טומאה**] **דחויה היא.** כלומר בקושי נדחית אלא [ג] דיחוי בעלמא על ידי נשיאות עון שהציץ מרצה ולא בהיתר גמור [ד] לטומאת מת אידחי ולא לטומאת זיבה: **דתרווייהו.** אביי ורבא סבירא להו טומאה דחויה היא בצבור וכ"מ [ה] למיהוי (א) מאן דאמר בפ"ק דיומא (דף ו:) דאמר הותרה היא בציבור יחיד במקום רבים: **לימא מסייע ליה.** לעולא דאמר ביאה במקצת שמה ביאה: **תכף לסמיכה שחיטה.** כדכתיב וסמך ושחט: **חוץ מזו.** של אשם מצורע: **שהיתה בשער נקנור.** הוא שער [ו] המזרחי כדתנן בשקלים (פ"ו מ"ג) שבמזרח שער נקנור וחלל שער [ז] לא נתקדש בקדושת העזרה כדאמרי' בכילד צולין (פסחים פה:) לפי שהמצורע עומד שם ומכניס ידיו [ח] לעזרה ושם מוציאין לו את האשם וסומך עליו וחוזר ומכניסו למקום שחיטתו ושוחטו מפני שאין מצורע יכול ליכנס בעזרה ולסמוך: **עד שמזין עליו מדם חטאתו.** לא עליו ממש קאמר שאין נותנין על בהונות אלא מדם האשם אלא שזורקין בשבילו דם חטאתו ודם אשמו: **ליעייל ידיה.** (ב) לתוך הפתח ולסמוך ולישחטיה אצל הפתח דהא כל הפתחים שהיו שם רחבן עשר אמות [ז] וחמש מהן בצפון וחמש מהן בדרום שהפתח מכוון כנגד פתחו של היכל באמצע העזרה (ח) ויכול לשחוט לפני לפונו של פתח דהוה ליה לפון וקס"ד רבי היא דאמר כל לפון העזרה כשר לשחיטת קדשים [ט] ואף לפון שבמקום דריסת רגלי כהנים וישראל כדאמר לעיל [דף כ.]: **מרחק לפון.** לפון הכשר (מהן) לשחיטת קדשי קדשים רחוק מן הפתח יותר מכ"ב אמה מקום דריסת ישראל ומקום דריסת כהנים דכל אחת מהן י"א אמה במסכת מדות (פ"ה מ"א) [וכר"י ברבי יהודה] [י] דאמר (יומא לו.) (ט) איזהו לפון מקיר מזבח ועד כותל העזרה כנגד לפונו של מזבח ותו לא הילכך לריך להחזירו בלפון המזבח וליכא תכף לסמיכה שחיטה: הכי גרסינן **וליעבד פישפש.** ופירושו פתח קטן כדתנן במסכת שקלים (י) שבמזרח בשער [יא] נקנור ושני פשפשין היו לו אחד מימינו ואחד משמאלו והן מחשבון פתחים שהיו משתחוים כנגד הפתחים. והכא [יב] פרכינן וניעביד פתח קטן בכותל לפוני של עזרה כנגד המזבח ויעמוד מלורע בחללו ויכניס ידו [יג] ויסמוך אי לאו דביאה במקצת שמה ביאה: **הכל בכתב.** כך אמר דוד כל פתח [יד] העזרה ומדותיה ובנין כל הבית נמסר לי מיד ה' ואין להוסיף על החשבון [טו] וביאה במקצת לא שמה (ג) ביאה: **אמר רב יוסף.** לעולם רבי היא [טז] ודקאמרת ליעול וליסמוך כל הסומך כו': **מאי קסבר.** האי תנא דאמר כל הסמיכות לריכות תכף לסמיכה שחיטה חוץ מזו: **ליעול וליסמוך בהדיא דרחמנא אמר.** לו שיכנס ויסמוך: **שמא ירבה בפסיעות.** לאחר שסמך אם יכנס פסיעה לצד פנים יותר משהיה לריך נמלא ענוש כרת: **סמיכת אשם מצורע דאורייתא.** כשאר אשמות דגמרינן להו סמיכה מהיקשא דכחטאת כאשם בפ"ק (לעיל יא.): (ד) **תכף לסמיכה שחיטה לאו דאורייתא.** דלא משמע ליה וסמך ושחט במקום [יז] שסומך ישחוט: **מיתיבי וסמך ושחט.** האי דסמכינהו קרא להיקישא סמכינהו כדאמרי' מה סמיכה בטהורים כו' [יח] וסמיכה דפשיטא לן בה משום דכתיב (ו) לפני ה' בשחיטה דלריכה שתהא לפנים ומשום דתכף לסמיכה שחיטה לריך שיכנס הסומך לפנים, ולעמוד טמא מבחוץ ולסמוך בפנים אי אפשר כדאמרן לעיל שראשו ורובו מכנים: **ואי אמרת לאו דאורייתא.** היכי פשיטא ליה סמיכה בטהורין: **בטמאין נמי איתא.** שסומך בחוץ ומכניסה טהור לפנים ושוחט: **סמיכת אשם מצורע לאו דאורייתא.** קסבר שאינו בכלל [יט] אשמות שהרי אינו בא אלא להכשיר:

רבינא

תוספות

שהיא ראייה לדברי מדלא שנה התנא חילוק זכרים מנקבות היכא דכתיב כהן סתם כגון גבי מתנות כהונה אלא גבי מנחה דכתיב (י) אהרן ובניו שמע מינה היכא דכתיב כהן סתם לא שנא כהן ולא שנא כהנת ואם תאמר ואי מטעם הואיל והותר לצרעתו הותר לקרויו למה לי יצא עשה שיש בו כרת וידחה עשה שאין בו כרת בלאו הכי נמי ויש לומר [כ] דעל מחנה לויה שנכנס טבול יום שבבעל [כא] קרי הולרך לומר עשה דפסח דבכרת דחי עשה וכו' דטבול יום [כב] אינו נכנס אי מן התורה אי טבול יום דזב כזב דמי אי מדרבנן מגזירת יהושפט והתם לא שייך למימר מתוך שהותר לצרעתו שהרי בשמיני קאי ואינו אלא מחוסר כפורים דלא נאסר מעולם במחנה לויה ומה שייך שם לומר שהותר אבל על מחנה שכינה שמכניס ידיו לבהונות והוא טבול יום של קרי על זה קאמר מתוך שהותר מחוסר כיפורים של מלורע דבעלמא אסור בעזרת שכינה והכא הותר הותר נמי לטבול יום דקרויו:

הגה"ה מכלל דתרווייהו סבירא להו טומאה דחויה היא בציבור. והא דאמר רב תחליפא משמיה דרבא זאת אומרת הותרה היא בציבור בפ"ק דיומא (דף ו:) זאת אומרת ולא סבירא ליה (ו): **וליעבד פשפש** [כג] **הכל בכתב כו'.** והא דמוסיפים על העיר ועל העזרות (מ) היינו היכא דאיכא למימר קרא אשכחו ודרוש כי ההיא דסוכה (דף נא:) ומיהו קשה דהכא נמי אין לך קרא גדול מזה דניעביד פשפש לקיים מצות סמיכה דרחמנא אמר וסמך [כד] ולמאי דמסיק דסמיכת אשם מלורע לאו דאורייתא ניחא אבל לטעמא דשמא ירבה בפסיעות קשה דניעבד פשפש דליכא למיחש ומיהו [כה] דשמא ירבה בפסיעות גזירה דרבנן בעלמא היא וקרי [כו] כאן הכל בכתב והא דאמר בריש כיסוי הדם (חולין פג:) דכיסוי הדם אינו נוהג במוקדשין משום דלא אפשר דהיכי ליעביד לבטליה קא מוסיף אבניין וכתיב הכל בכתב אין זה חשוב כמו קרא דכיון [כז] דלא כתב בהדיא בקרא שינהוג כיסוי הדם במוקדשין:

ניעול וניסמוך. כיון דלא אפשר בענין אחר ולא מקיימין סמיכה בטהרה (י) ולא דמי לשאר [טמאים] שמשלחין קרבנותיהם ולא אמרינן ניעול וניסמוך דמקיימא סמיכה דידהו בטהרה: **סמיכת אשם מצורע לאו דאורייתא** [כח]. ואמרינן (ס) אקפו ידייכו דלא תיהוי עבודה בקדשים. ומתוך הך שמעתא אתי שפיר הא דאמר בריש התערובת (לקמן דף עו.) גבי ספק מלורע שמביא אשמו ולוגו עמו ואומר אם מלורע הוא זה אשמו כו' ואותו אשם טעון סמיכה ובהונות והשתא למה לי למיתני סמיכה בין יהא אשם בין לא יהא [אשם] בעי סמיכה אלא משום דסמיכת אשם מלורע לאו דאורייתא [כט] וקאתי לאשמועינן דטעון סמיכה (דאורייתא) [ל] משום ספיקא דשלמים וכן לעיל בריש מכילתין [דף ה.] גבי אשם דפריך מה לשלמים שכן טעונין סמיכה משום אשם מלורע נקט סמיכה ולא כפי' הקונטרס דלא גרים סמיכה כדפרישית בפ"ק והא דתנן בפ' כל התדיר (לקמן צ:) כל אשמות באין בני שתי שנים ובכסף שקלים חוץ מאשם נזיר ואשם מלורע לא מצי למיתני כל אשמות טעונין סמיכה חוץ מאשם נזיר [לא] ואשם מלורע כיון דמדרבנן מיהא טעון [לב] סמיכה והא דתנן בפ' כל המנחות באות (מנחות דף סא.) רבי שמעון אומר שלשה מינים טעונין שלש מלות שתים בכל אחד ואחד והשלישית אין בהן אשם מלורע טעון סמיכה ותנופה חי ואין בו תנופה שחוט לאו משום שתהא סמיכה דאורייתא והא דפריך בגמ' (ע) ויהא אשם מלורע טעון תנופה שחוט מקל וחומר ומה זבחי שלמי יחיד שאין טעונין תנופה חיים טעונין תנופה [לג] כו' (פ) לא שייך למיפרך מה לשלמי יחיד שכן טעונין סמיכה דאורייתא כיון דמתנופה אתנופה עביד קל וחומר ומיהו קשה דפריך התם ויהו שלמי ליבור טעונין סמיכה מקל וחומר ומה שלמי יחיד שאין טעונין תנופה חיים טעונין סמיכה מקל וחומר [לד] כו' אמאי לא קאמר אשם מלורע יוכיח שטעון תנופה מחיים ואין טעון סמיכה ובתורת כהנים בפרשת לו את אהרן (פ) עביד נמי קל וחומר כי האי גוונא וקאמר [לה] אשם מלורע יוכיח ודבר תימה הוא אמאי [לו]: **איפוך סמיכת אשם מצורע לאו דאורייתא.** לעיל [לז] בפ"ק (דף יא:) ילפינן שאר אשמות מדכתיב כחטאת וכאשם מה חטאת טעון סמיכה אף אשם טעון סמיכה ואם כן קשה אפילו אשם מלורע נמי ומה שפירש בקונטרס דקסבר אינו בכלל שאר אשמות משום דאינו בא אלא להכשיר קשה הא אמרינן פרק קמא

עין משפט נר מצוה

יג א מיי' פ"ד מהלכות ביאת מקדש הלכה טו:

יד ב מיי' פ"ג מהלכות מעשה הקרבנות הלכה יב:

טו ג מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ג וע"ש בכ"מ:

טז ד מיי' פ"ג מהל' מעה"ק הלכה יא יג:

תורה אור השלם

1. הַכֹּל בִּכְתָב מִיַּד יְהוָֹה עָלַי הִשְׂכִּיל כֹּל מַלְאֲכוֹת הַתַּבְנִית: דה"א כח, יט

מוסף רש"י

טומאה דחויה היא בצבור. אע"פ שקרבן לבור דוחה אותה, בקושי הותרה ולא היתר גמור וכל מה דמלינו להדורי מהדרינן שיעשה בטהרה (יומא ו: וכעי"ז שם מו:). או: אע"ג דאכשרה רחמנא למיתי בטומאה לאו היתר גמור הוא אלא היכא דלא משתכחי טהורין, וכיון דלאו היתר גמור הוא בעי' ליץ לרלויי (פסחים עז.): **מרחק צפון.** דקסבר איזהו לפון כנגד לפונו של המזבח והלאה לא לצד מזרח ולא לד מערב ואע"פ שהוא כחצי חלק עזרה הלפוני לאו כשר הוא לשחיטת חטאת דבעינן על ירך המזבח וליכא (עפ"י רש"י לעיל כ.): **הכל בכתב.** דקאמר ליה דוד לשלמה כל מלאכת התבנית. עלי השכיל. אותו לימד (חולין פג.). שהכתב נמסר לדוד ע"י הנביאים שלא להוסיף ולא לגרוע (עירובין קד.).

ליקוטים

מסורת הש"ס

א) פסחים עז. עט. פ. יומא ו: ז: מו:, ב) תוס' נגעים פ"ח ה"י ע"ש, ג) [לעיל כ. יומא לו.], ד) [ברכות מג. בילה כ. מנחות לג.] ת"כ ויקרא נדבה פרש' ד ה"א, ירוש' ברכות פ"א ה"א, ועי' ביצה פ"ב ה"ד, חגיגה פ"ב ה"ג, ה) [לעיל לב. וש"נ], ו) ויקרא א, ד ה, ז) מדות פ"ב מ"ג, ח) שם מ"ד ע"ש, ט) ולעיל כ., י) פ"ו מ"ג, כ) ויקרא ו יג, ל) [וע"ע תו' יומא ו: ד"ה אמר, האריכו בסוגיא דהכא], מ) [סנהדרין ב.], נ) [ע' לעיל כב: וברמב"ם פ"ג מהל' ביאת מקדש הי"ב], ס) [חגיגה טז:], ע) מנחות סב:, פ) פרש' יא ה"ט.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה דתרוייהו וכו' למאן דאמר בפרק שני דף טז דאמר: (ב) ד"ה ליעייל ידיה לתוך העזרה לפנים מן הפתח ולסמוך וכו' לעיל. נ"ב דף יד: (ג) ד"ה הכל וכו' ביאה הס"ד ואח"כ מ"ה א"ד אמר רב יוסף: (ד) ד"ה ותיכף לסמיכה וכו' במקום שסמך ישחוט והאי דסמכינהו קרא להיקישא סמכינהו כדאמרינן בהקומץ הס"ד ואח"כ מ"ה מה סמיכה. נ"ב וע"ש בפרק הקומץ דיש שם היקש אחר:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה סמיכת וכו' לא שייך למיפרך מה לשלמי יחיד שכן טעונים סמיכה. קשה לי הא בזה י"ל שלמי לבור יוכיחו דאין טעונים סמיכה ומכל מקום טעון תנופה שחוט. גם מ"ש אח"כ ומיהו קשה וכו' אמאי לא קאמר אשם מלורע יוכיח והא י"ל מה לאשם מלורע דאין טעון תנופה שחוט משא"כ שלמי לבור דטעונים תנופה שחוט. וגם הא יש למנקט הק"ו הכי מה שלמי יחיד דלא טעון תנופה רק פעם אחד לריך סמיכה שלמי לבור דטעון ב' פעמים תנופה לכ"ש דטעונים סמיכה וליכא יוכיח כלל מאשם מלורע דהא התם לא טעון תנופה ב' פעמים:

שינויי נוסחאות

א] צ"ל קורא אני עליהן תכף (הגרי"ב). ובכתה"י וש"מ קורא אני בהן: ב] תיבת להדיא ליתא בדפ' הישנים ובכתה"י, ובה"ז הוסיפו מרש"י (דק"ס): ג] אצלם

שיטה מקובצת